

Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Weststellingwerf

Resultaten Weidevogelbeheer 2009

BoerenNatuur
Lavendelheide 9
Postbus 186
9200 AD Drachten
info@boerennatuur.nl
www.boerennatuur.nl

tel. 088 – 88 86 677
fax 088 – 88 86 670

Contactpersoon: : S. van der Schaar
Kenmerk : SvdS/kk/202071

Drachten, december 2009

INHOUDSOPGAVE

1.	INTRODUCTIE	6
2.	PAKKETVOORWAARDEN SAN.....	7
2.1	Collectief weidevogelbeheer	7
2.2	Doelstelling.....	8
2.3	Kritische soorten	8
3.	RESULTATEN ANB WESTSTELLINGWERF.....	9
3.1	Resultaten collectief Oldetrijne e.o. (SAN nr. 4946813)	10
3.2	Resultaten collectief Steggerda e.o. (SAN nr. 4946818).....	11
3.3	Resultaten collectief Boijl e.o. (SAN nr. 4946819).....	12
3.4	Resultaten collectief De Ontginning (SAN nr. 4946821).....	13
3.5	Resultaten collectief Veenpolder (SAN nr. 4948557)	14
3.6	Resultaten collectief Oldelamer/Nijelamer (SAN nr. 5330412).....	15
4.	TOTAALOVERZICHT	16
5.	AANTALSONTWIKKELING.....	17
	BIJLAGE 1 ARTIKEL VOGELWACHT BOIJL.....	21
	BIJLAGE 2 ARTIKEL WBE DE VEENPOLDERS.....	23

Zes jaar weidevogelbeheer in Weststellingwerf

De start

Zes jaar geleden werd een regeling geopend waarbij je alleen in een groter verband mee kon doen aan weidevogelbeheer; de SAN. Binnen een maand werd de Werkgroep Agrarisch Natuurbeheer van de NLTO in Weststellingwerf een officiële vereniging, werden vogelwachten benaderd om telgegevens op te vragen en werden agrariërs gepolst of ze interesse hadden om aan deze regeling mee te doen. Het eerste jaar konden zo vier groepen worden opgericht. Het jaar daarop werden groepen uitgebreid en kwamen er nog twee nieuwe weidevogelcollectieven bij. Voor Oldetrijne, de Ontginning, Boijl en Steggerda zijn de zes jaren nu voorbij. Tijd om terug te kijken en de balans op te maken.

Wat hebben zes jaren weidevogelbeheer ons gebracht?

Veel aandacht voor de weidevogel!

'Hoeveel nesten had jij?', is inmiddels een gewone vraag geworden.

Meer kennis over weidevogels.

De evaluatieavonden en excursies werden altijd druk bezocht.

Inrichtingsmaatregelen voor weidevogels.

Enkele deelnemers zijn bezig om plas-drasgebieden te maken.

Intensieve samenwerking met de Vogelwachten.

Niet alleen op bestuurlijk niveau maar ook tussen nazorger en agrariër zijn er veel contacten. Naast het werk voor de weidevogelcollectieven werken we ook mee aan het scholenproject van de Vogelwacht Wolvega e.o.

Meer samenwerking met de Wildbeheereenheden.

Predatie is door de jaren heen hét probleem gebleken. Geregeld overleg met de besturen en met de jagers gaf ons veel kennis over wat er nog meer leeft in het veld. Via o.a. BoerenNatuur proberen we invloed uit te oefenen op het beleid van de Provincie.

Bekendheid.

Veel burgers weten inmiddels dat Weststellingwerfse agrariërs zich bezig houden met weidevogelbeheer. De website trekt gemiddeld 700 bezoekers per maand. Andere organisaties en instanties weten ons te vinden, o.a. Universiteit Wageningen.

Financiële vergoedingen.

Toch niet onbelangrijk. Al vinden wij het veel gebruikte woord subsidie niet terecht: daar waar weidevogels zaten moest er ook extra werk verricht worden en moest landbouwkundig werken wijken voor de weidevogel.

Meer weidevogels.

Tja, dat was natuurlijk de uiteindelijke bedoeling! Het antwoord is echter gemengd. Nee, helaas zijn er in Weststellingwerf niet méér weidevogels gekomen. Het goede nieuws is dat in de meeste collectieven de afname

zeer beperkt is gebleven en men de lijn naar boven weer te pakken heeft. De jaargrafieken staan verderop in dit rapport. Uitgebreidere informatie is te vinden op de website: www.agrarischnatuurbeheerweststellingwerf.nl, onder de knop weidevogels en dan onder resultaten.

Hoe nu verder?

De nieuwe regeling.

Het nieuwe Natuurbeheerplan eist dat er in aangewezen weidevogelkerngebieden, per 100 hectare, minstens 50 broedparen van de grutto, Kievit, tureluur en scholekster (of 10 broedparen van de grutto) aanwezig moeten zijn. Buiten de weidevogelkerngebieden moeten dat 75 broedparen (of 10 grutto's) zijn. In het gebied moet een collectief beheerplan worden gemaakt voor minstens 100 hectare met daarin opgenomen een mozaïekbeheerplan.

Boijl en Steggerda.

Steggerda en Boijl halen de aantallen niet. Daar kan dan ook geen vervolg aan het (collectieve) weidevogelbeheer worden gegeven. In Boijl gaan we nog wel kijken of er mogelijkheden zijn voor akkervogelbeheer.

Zienswijze ingewilligd!

In eerste instantie werden alleen de Ontginning, Oldelamer/Nijelamer en een gedeelte van Oldetrijne aangewezen als weidevogelkerngebied. Het bestuur van de vereniging heeft hierop een zienswijze ingediend met als resultaat dat het gebied in Oldetrijne is vergroot en dat het collectief in de Veenpolder ook is aangewezen. De Veenpolder en Oldelamer/Nijelamer kunnen volgend jaar, als hun zes jaren voorbij zijn, dus ook meedoen.

Opstartproblemen bij nieuwe regeling.

Het opstellen van de collectieve beheerplannen voor Oldetrijne en de Ontginning was een hele klus. De eisen die werden gesteld waren nog niet altijd duidelijk, de manier van aanvragen was nieuw en vol kinderziektes en de wensen van de deelnemers kwamen niet altijd overeen met de maatregelen die nodig zijn voor de kleine kuikentjes. Maar al doende leert men: nieuwe aanvragen zullen eind 2010 ongetwijfeld makkelijker verlopen.

Tot slot

Een dankwoord.

Zonder uw hulp was het niks geworden!

Dat geldt voor de agrariërs die zich, aanvankelijk misschien wat aarzelend, in dit nieuwe avontuur hebben gestort maar gaandeweg steeds enthousiaster meewerkten om dit tot een succes te maken. Het geldt zeker voor de nazorgers, die vele uren in het veld zwierven maar ook op de evaluatieavonden aanwezig waren om daar hun kennis met ons te delen. Ook dank aan al die wildbeheerders die het o.a., nadat er eindelijk toestemming kwam van de Provincie, gelukt is om de vossenstand weer te normaliseren.

Natuurlijk bedanken wij ook al die anderen die altijd klaar stonden om ons te helpen; Sybe van der Schaar van BoerenNatuur, de inleiders van de evaluatieavonden: Henk Oud, Sjouke Bakker, Ultje Jellema en Durk Durksz en vele anderen.

Een extra dankwoord.

Ging er dan nooit iets fout? Natuurlijk wel. Onze dank gaat speciaal uit naar diegenen die niet chagrijnig en moedeloos werden van de missers en de teleurstellingen; als er weer eens een nest was leeggeroofd, als er onverwacht werkzaamheden van anderen overgenomen moesten worden, als er toch nog een nest verloren ging

door een boerenmachine, als kuikentjes voedsel werden in plaats van groot,.....maar die de moed er juist in hielden en gewoon weer het veld ingingen om te beschermen wat wél bleef.

Het weidevogelbeheer in Weststellingwerf gaat door. Uw hulp is dringend gewenst. Voor nu veel plezier met het lezen van dit rapport. En tot ziens op de evaluatiebijeenkomsten.

Het bestuur van ANV Weststellingwerf

Foto: Krijn Dijkema / Tureluur

1. INTRODUCTIE

Verenigd in de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Weststellingwerf, heeft een groep boeren zich toegelegd op een verantwoord beheer van weidevogels. Dit collectieve weidevogelbeheer wordt uitgevoerd in het kader van de Subsidierегeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN). Het is natuurlijk de bedoeling dat dit collectieve weidevogelbeheer resultaten oplevert in de vorm van een hoger uitkomstpercentage en een grotere kuikenoverleving. Uiteindelijk zal dat waarschijnlijk tot gevolg hebben dat meer weidevogels in dit gebied broeden. Om dit na te kunnen gaan heeft de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Weststellingwerf, BoerenNatuur¹, de opdracht gegeven om voor het zesde achtereenvolgende jaar een monitoringrapport op te stellen.

In dit rapport worden de verzamelde gegevens, door boeren en vogelwachters genoteerd op stippenkaarten, weergegeven. Middels meerjarige gegevens wordt een trend in de aantalontwikkeling aangegeven.

Foto: Krijn Dijkema / Paapje

¹ BoerenNatuur is de overkoepelende organisatie van de agrarische natuurverenigingen in Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland.

2. PAKKETVOORWAARDEN SAN

Middels de Subsidierегeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) wordt het weidevogelbeheer door agrarische ondernemers gestimuleerd door hen een financiële vergoeding te geven voor de gepleegde beheerinspanningen. De subsidieregeling biedt de mogelijkheid verschillende beheerpakketten af te sluiten. Voorbeelden zijn nestbescherming, het toepassen van rustperiodes of het aanleggen van vluchtheuvels.

2.1 Collectief weidevogelbeheer

Weidevogels, en met name de kritische soorten, stellen hoge eisen aan hun vestigings-, voedsel-, broed-, en kuikenbiotoop. Belangrijk is variatie in graslandstructuur en maaipatroon, beweiden, bemesten, natte en droge omstandigheden. Middels de verschillende beheerpakketten in de SAN wordt getracht deze variatie aan te brengen wat mozaïekbeheer wordt genoemd. Bovendien is het van belang dat de beheermaatregelen in een groot gebied door een groep beheerders collectief in een gebiedsgerichte en samenhangende aanpak worden uitgevoerd. De SAN stelt daarom de eis dat boeren in groepsverband bezig zijn met weidevogelbeheer en op minimaal 100 ha weidevogelbeheer toepassen. Binnen het werkgebied van ANB Weststellingwerf zijn zes weidevogelcollectieven gevormd die elk een eigen SAN-nummer hebben gekregen.

- 4946813 'Oldetrijne e.o.' waarin 11 deelnemers participeren
- 4946818 'Steggerda e.o.' waarin 4 deelnemers participeren
- 4946819 'Boijl e.o.' waarin 10 deelnemers participeren
- 4946821 'De Ontginning' waarin 17 deelnemers participeren
- 4948557 'Veenpolder' waarin 8 deelnemers participeren
- 5330412 'Oldelamer/Nijelamer' waarin 16 deelnemers participeren

Foto: Krijn Dijkema / Scholeksters

2.2 Doelstelling

De SAN is erop gericht alle handelingen te vergoeden die boeren plegen voor het weidevogelbeheer. Bij hogere weidevogeldichtheden zijn meer beschermingshandelingen nodig en past dus een hogere vergoeding. Daarom zijn er in de SAN vier verschillende instapeisen ingebouwd. De vereniging maakt een voorspelling van het aantal weidevogels dat er in het eerste jaar voor zal komen en kiest op basis daarvan haar instapeis oftewel hoofdpakket. ANB Weststellingwerf heeft voor alle zes collectieven het hoofdpakket 18 "Algemeen weidevogelgebied" aangevraagd. De SAN stelt in hoofdpakket 18 de voorwaarde dat er in het eerste jaar van de beheerovereenkomst minimaal 25 broedparen per 100 ha voorkomen. Wordt dit aantal in het eerste jaar niet gehaald dan kan de vergoeding volledig worden afgewezen. In navolgende jaren is dit niet het geval omdat de weidevogelstand buiten de schuld van de beheerders om zou kunnen dalen. In deze rapportage wordt de instapeis nog wel als referentiewaarde genomen.

2.3 Kritische soorten

Voor het voldoen aan de gestelde voorwaarde zijn het totaal aantal broedparen van belang. Er wordt echter extra nadruk gelegd op het voorkomen van kritische soorten. De kritische soorten zijn de grutto, tureluur, watersnip, kemphaan, slobbeend, zomertaling, veldleeuwerik, wulp, kluut, graspieper, krakeend, kuifeend, wintertaling, gele kwikstaart, kwartelkoning, visdiefje, zwarte stern, paapje, grauwe gors en de bontbekplevier. Wanneer deze soorten veel voorkomen kan men er vanuit gaan dat ook de algemene soorten zoals de Kievit en de scholekster veelvuldig voorkomen. Bij de hoofdpakketten met een hogere doelstelling wordt naast het totaal aantal broedgevallen ook minimumeisen gesteld aan het aandeel kritische weidevogels.

3. RESULTATEN ANB WESTSTELLINGWERF

In de tabellen 3.1 tot en met 3.6 worden de resultaten van de 6 collectieven weergegeven. In totaal zijn er 1181 nesten van weidevogels gevonden waarvan 228 van de kritische soorten.

Foto: Krijn Dijkema / Gele Kwikstaart (m)

3.1 Resultaten collectief Oldetrijne e.o. (SAN nr. 4946813)

Collectief Oldetrijne SAN nr 4946813		pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwerik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha
1	M.A. Boersma	18	48,29	14	1			1									16	33
2	Tj. Dijkstra	18	55,29	30	6		1		1						1		39	71
3	H.J. Elshof	18	79,05	44	6	8	1										59	75
4	Mts. N.C.A.M. Kester en A.B. Veldman	18	51,89	26	3	3	1			1							34	66
5	Mts. J.J. Rijpma en C.A. Rijpma-Miedema	18	39,62	3	1												4	10
6	Mts. N. Samson en H.A. Samson-Pol	18	62,97	8	2												10	16
7	R.P. ter Schure	18	29	12	3												15	52
8	J. A. Smink	18	58,74	25	2												27	46
9	J.M.A. Tolboom	18	20,31		4												4	20
10	A.C. Witteveen	18	48,5														0	0
11	E.F. Reuvekamp	18	11,15														0	0
Totaal			504,81	162	28	11	3	1	1	1	0	0	0	0	1	0	208	41

Tabel 3.1 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

3.2 Resultaten collectief Steggerda e.o. (SAN nr. 4946818)

Collectief Steggerda SAN nr 4946818		pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwerik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha
1	Mts. E.R. Kroon en A. van der Bij	18	11,14	4													4	36
2	Mts. J.N. Vonk en P.F.M. Alves	18	56,4	2												2	4	7
3	Mts. J.J. en M.J.J. Westerkamp en	18	41,32	2	1												3	7
4	W. Westerkamp	18	12,47	5												1	6	48
Totaal			121,33	13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	17	14

Tabel 3.2 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

Foto: Krijn Dijkema / Scholekster

3.3 Resultaten collectief Boijl e.o. (SAN nr. 4946819)

Collectief Boijl SAN nr 4946819		pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwerik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha
1	R. de Boer	18	27,37	2										1		5	8	29
2	K.A. From	18	19,37	5			1								1	2	9	46
3	Mts. W.J.M. v.der Geest en H.M. v.der Geest-Hermans	18	29,15	6	1											4	11	38
4	Mts. W. en H.J. de Jong en G. de Jong-Bouma	18	48,16	4	1									1	1	5	12	25
5	P.A.C. van 't Klooster	18	49,79	10	2	1	2						1	1	1	4	22	44
6	E.H. Liewes	18	4,86														0	0
7	H. Marks	18	58,29	4	1									2	1	4	12	21
8	Mts. A. en T.T. Nieuwland en L.M.C. Boessenkool	18	12,1														0	0
9	Mts. J. Veenstra en H.J. IJdel	18	43,26	8	1		1	1									11	25
10	J. A. van der Wijk	18	13,72	3													3	22
Totaal			306,07	42	6	1	4	1	0	0	0	0	1	5	4	24	88	29

Tabel 3.3 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

3.4 Resultaten collectief De Ontginning (SAN nr. 4946821)

Collectief De Ontginning SAN nr 4946821	pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwrik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha
1 Mts. L. Baas en R.M. Renema	18	37,52	11	6	5	8						3		2		35	93
2 Mts. J.J.H. Baas en J. Baas-Heida	18	31,9	7	2		1									2	12	38
3 Mts. R. A. en K.N. de Boer	18	34,83	2	2		1										5	14
4 H. Bosma	18	25,76	3	2	1	4							1	1		12	47
5 R.P. Bruinsma	18	25,06			1	2										3	12
6 Mts. J.J. Dijkstra en J.B. Dijkstra-Koopman	18	43,29	12	2												14	32
7 Mts. P. Klijnstra en R.R. Siebenga	18	32,37	14	3	4	1										22	68
8 Mts. J. Koopman en A. Algera	18	29,17	11	4	1	2						1				19	65
9 A. Uittenboogaard	18	60,53	7		1											8	13
10 Mts. A. en T. de Vries-De Haan	18	32,18	26	2	6	2						1				37	115
11 Mts. J.H. Krikke en J.E. Krikke-Van der Tol	18	37,28	15	1	7	3					1	2				29	78
12 Mts. T.A. Postma en S. Kuiper	18	42,62	79	3	1	2										85	199
13 M.A.W. en C.L.M. van der Tol	18	34,62	8	4	4	3										19	55
14 E. van den Berg	18	18,07	1		1							1			1	4	22
15 Mts. G. en T. de Boer	18	98,79	4	3	3	1		1		2	2	3			3	22	22
16 Mts. P. en G. Klijnstra	18	44	25	7		1										33	75
17 Melkveebedrijf Venema-Jansen	18	30,25	7	3	1	1										12	40
Totaal		658,24	232	44	36	32	0	1	0	2	3	11	1	3	6	371	56

Tabel 3.4 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

3.5 Resultaten collectief Veenpolder (SAN nr. 4948557)

Collectief Veenpolder SAN nr 4948557		pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwerik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha	
1	Mts. A.L. en L.A. Brandsma	18	51,32	8	3	1	1											13	25
2	Mts. W. van Hilten en I. Tuiten	18	62,26	14														14	22
3	D.J.G. Kraak	18	108,81	44	5													49	45
4	Mts. H.J. en W. van der Linde	18	59,98	20	3													23	38
5	Mts. B. en M.B. van der Veen	18	56,31	28	2	2	1		4							8		45	80
6	Mts. M. van der Veen en J. v/d Lende	18	37,44	9	2													11	29
7	Mts. N. en J.J. van der Weerd	18	74,92	18	3													21	28
8	Mts. T.J. de Wolff en B.G.M. de Wolff-Mensink	18	45,82	24	3											6		33	72
Totaal			496,86	165	21	3	2	0	4	0	0	0	0	0	0	14	209	42	

Tabel 3.5 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

Foto: Krijn Dijkema / Kievit

3.6 Resultaten collectief Oldelamer/Nijelamer (SAN nr. 5330412)

Collectief Oldelamer/Nijelamer SAN nr 5330412		pakket	ha	kievit	schol- ekster	grutto	tureluur	slob- eend	kuif- eend	krak- eend	water- snip	zomer- taling	wulp	veld- leeuwerik	gele kwikstaart	gras- pieper	totaal per beheerder	dichtheid per 100 ha
1	A. van den Akker	18	33,55	15	2	2											19	57
2	G.J.M. Blaauwhof	18	36,05	10													10	28
3	M.T. Boersma	18	27,88	7	1	1										2	11	39
4	Mts. J. en L. Flapper	18	52,21	12	2			2				1		1			18	34
5	Mts. F.A. en H. Hoekstra	18	72,54	2	1								1				4	6
6	P. de Jong	18	49	24	1												25	51
7	F. en Y.J. Knol	18	132	19	4	6											29	22
8	J. Kraak	18	23,2	8	3	4										9	24	103
9	R. Oosting	18	4,47	3	1												4	89
10	J. Pelleboer	18	83,75	35	2												37	44
12	Mts. Spijksma-Koopmans	18	53,72	14	4		1							2			21	39
13	Melkveebedrijf Venema-Jansen	18	3,18	1													1	31
14	Mts. W. en P. Ziel	18	42,19	22	4	1	1										28	66
15	Mts. G. Ziel en H. Heida	18	92,21	22	6		3		2	1			1		1	2	38	41
16	Mts. R.W. Zuidberg en A. Rozema	18	36,48	6	3	1								1			10	27
17	Mts Oosting/Van der Tol	18	5,00	5		1									1	1	9	180
	Totaal		747,43	205	34	16	5	2	2	1	0	1	2	4	2	14	288	39

Tabel 3.6 Resultaten per weidevogelsoort en deelnemer

4. TOTAALOVERZICHT

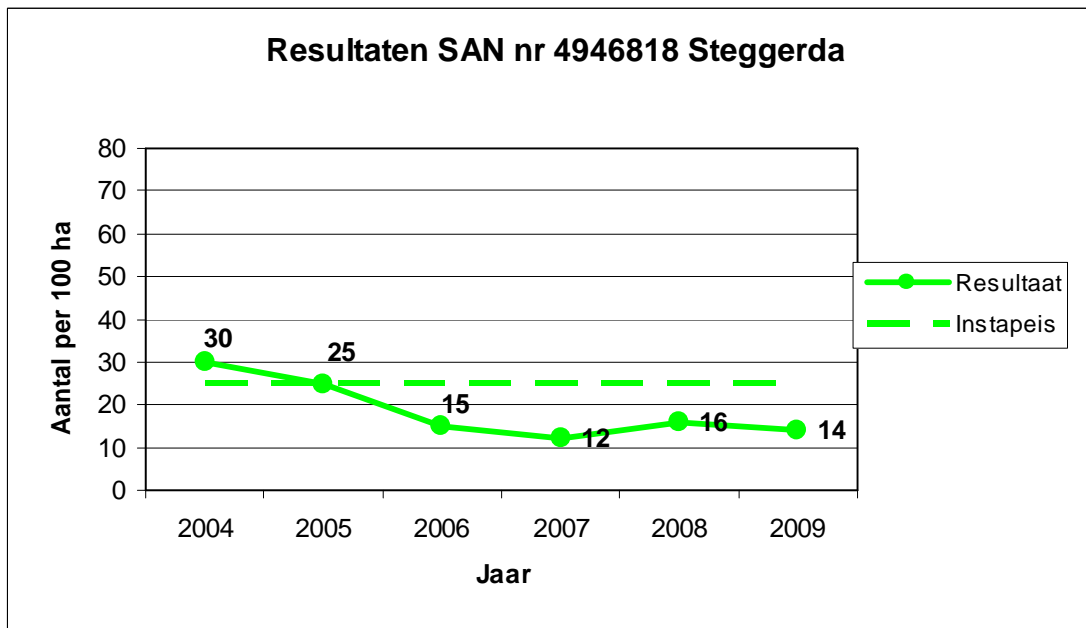
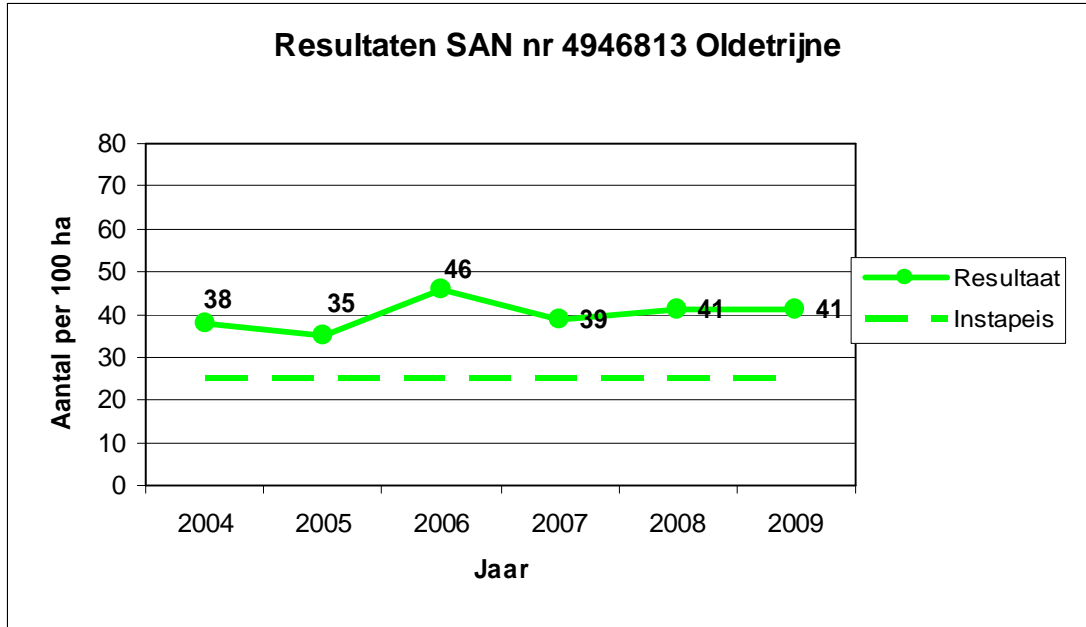
		Olderijne		Steggerda		Boijl		De Ontginning		Veenpolder		Nijelamer/Oldelamer		Weststellingwerf	
		SAN nr 4946813		SAN nr. 4946818		SAN nr. 4946819		SAN nr. 4946821		SAN nr. 4948557		SAN nr. 5330412		Totaal	
		totaal ha	504,81	totaal ha	121,33	totaal ha	306,07	totaal ha	658,24	totaal ha	496,86	totaal ha	747,43	totaal ha	2834,74
Soorten	Kritisch	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha	Aantal	n / 100 ha
kievit	nee	162	32	13	11	42	14	232	35	165	33	205	27	819	29
scholekster	nee	28	6	1	1	6	2	44	7	21	4	34	5	134	5
grutto	ja	11	2	0	0	1	0	36	5	3	1	16	2	67	2
tureluur	ja	3	1	0	0	4	1	32	5	2	0	5	1	46	2
slobeend	ja	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	4	0
kuifeend	ja	1	0	0	0	0	0	1	0	4	1	2	0	8	0
krakeend	ja	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0
watersnip	ja	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0
zomertaling	ja	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	4	0
wulp	ja	0	0	0	0	1	0	11	2	0	0	2	0	14	0
veldleeuwerik	ja	0	0	0	0	5	2	1	0	0	0	4	1	10	0
gele kwikstaart	ja	1	0	0	0	4	1	3	0	0	0	2	0	10	0
graspieper	ja	0	0	3	2	24	8	6	1	14	3	14	2	61	2
Totaal		208	41	17	14	88	29	371	56	209	42	288	39	1181	42

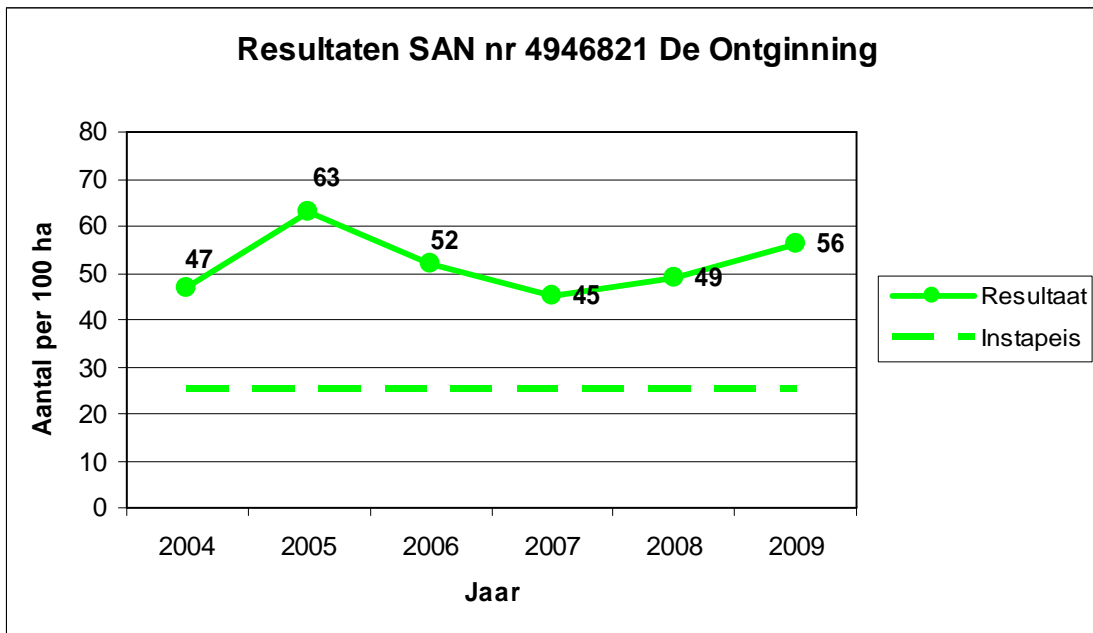
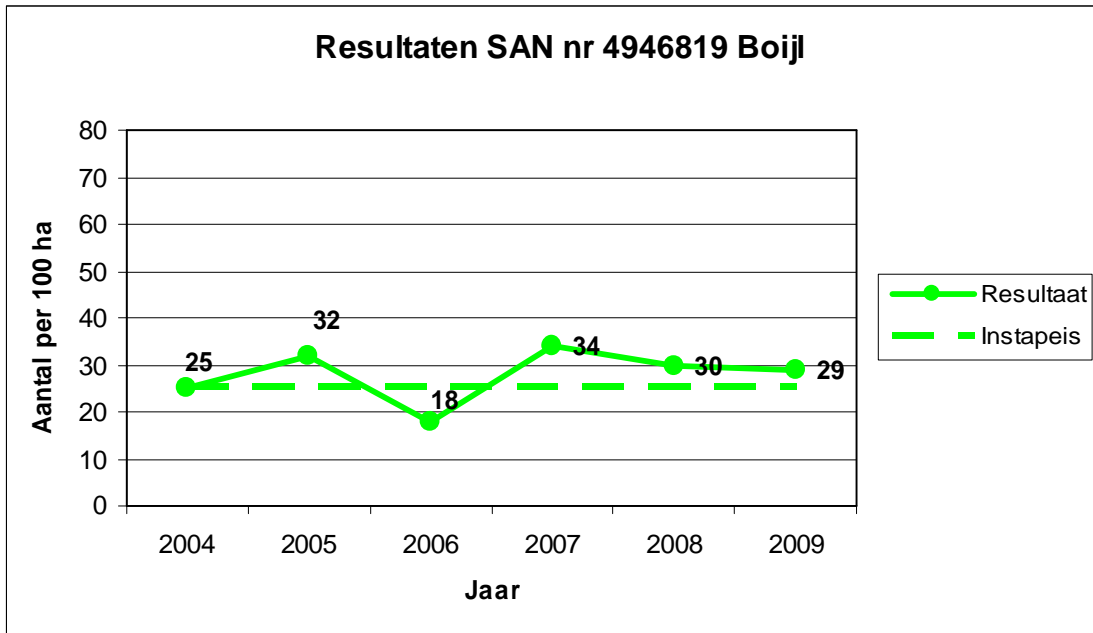
Tabel 4.1 Resultaten en broeddichtheid van alle collectieven

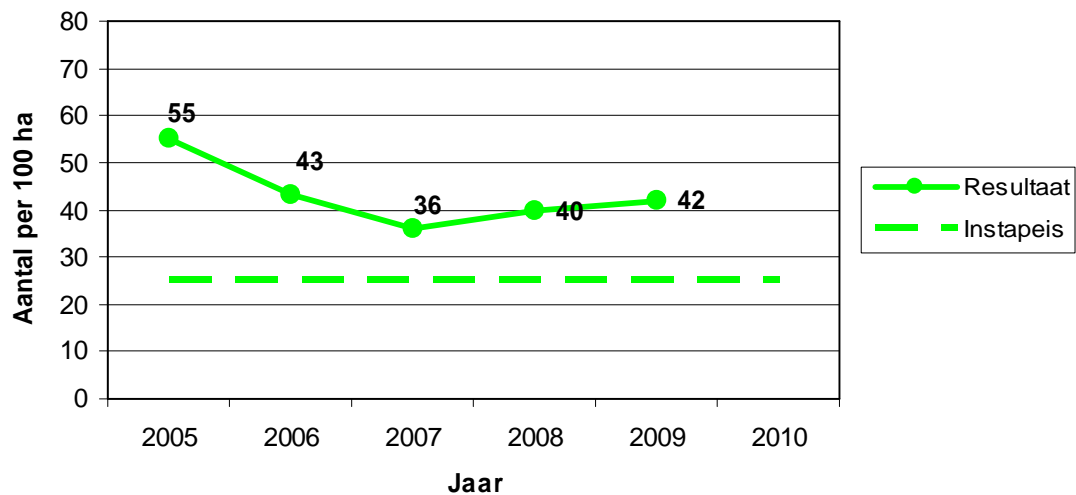
Foto: Krijn Dijkema / Grutto

5. AANTALSONTWIKKELING

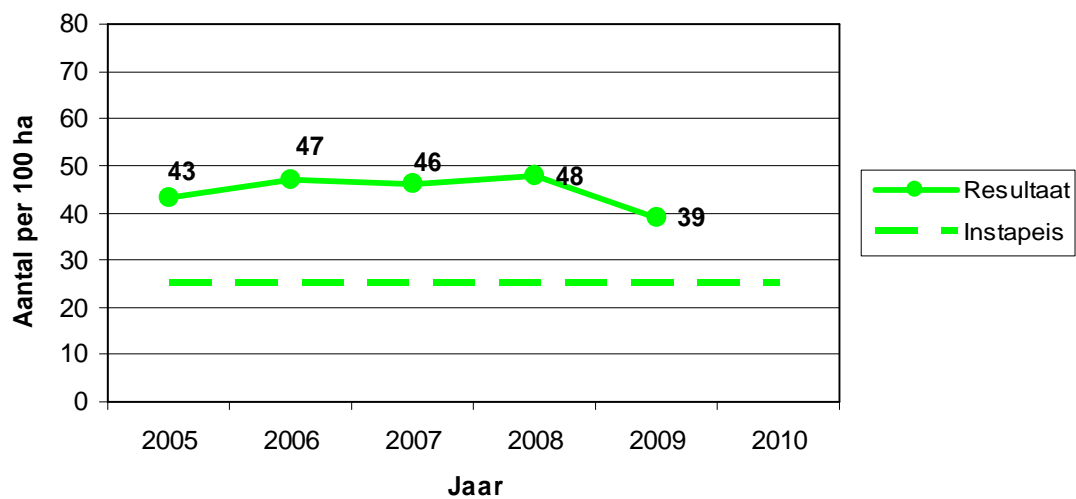

Resultaten SAN nr 4948557 Veenpolder

Resultaten SAN nr 5330412 Oldelamer/Nijelamer

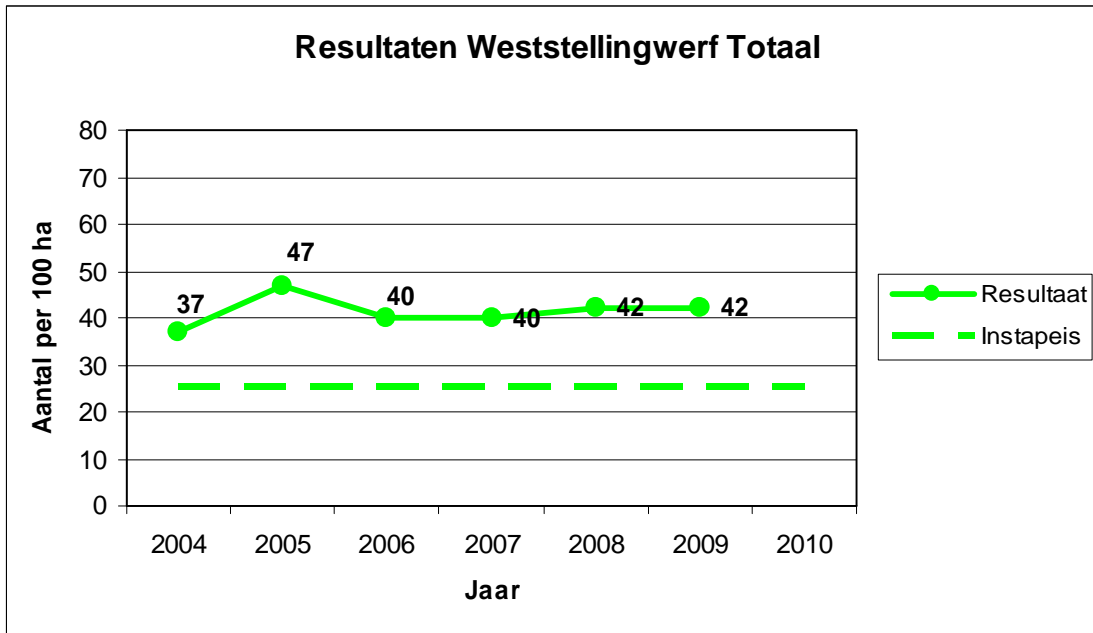

Foto: Krijn Dijkema / Watersnip

BIJLAGE 1

WBE Beneden de Linde

Faunaontwikkelingen met gemengde gevoelens

Sinds jaar en dag zien we in het werkgebied van WBE (Wild Beheer Eenheid) 'Beneden de Linde' de schaalvergroting in de landbouw met rasse schrede voortgaan. Een positief teken voor de economie, maar dit heeft ook zijn schaduwzijde. Door een betere ontwatering van al die grootschalige landerijen, het vele malen groter worden van de machines waarmee de landerijen worden bewerkt en nog meer factoren, zien we de hoeveelheid en diversiteit van de flora en fauna achteruit gaan.

Voor tientallen jaren terug waren op diverse plaatsen nog rijke rietkragen in slootkanten te vinden en bosjes en solitaire bomen tussen de landerijen of op overhoekjes hier van. De schaalvergroting heeft deze doen verdwijnen. De sloten zijn gedempt en hebben plaats moeten maken voor drainage, zodat er spreekwoordelijke "biljartlakens" konden worden aangelegd, zodat de boer of loonwerker geen obstakels meer tegen komt tijdens de werkzaamheden.

Groot gevolg hiervan was dat al het wild en daarmee ook de weidevogels het heel moeilijk kregen. Men ziet met regelmaat dat jongen niet meer groot worden, omdat deze uitgemaaid worden. En als dan bijvoorbeeld jonge weidevogels wel uit het ei komen, dan is er bijna geen eten omdat de weiden en akkers tegenwoordig zo weinig bloeiende kruiden bevatten dat insecten, die zo'n belangrijke voedselbron voor deze kuikens zijn, er ook niets meer te zoeken hebben.

Vanuit de WBE wordt ook van alles gedaan om het, vergeleken bij vroeger nog maar kleine beetje wild, te behouden en mogelijk weer uit te breiden. Zo vinden er jaarlijks reewildtellingen plaats. Deze tellingen laten zien dat het aantal stuks reewild toeneemt. Dit ondanks dat het toegekende afschot nagenoeg wordt behaald. Daarnaast worden er regelmatig verkeersslachtoffers gemeld. Desondanks neemt de reewildstand geleidelijk toe. Sinds jaren wordt er binnen de WBE ook actief op de vos gejaagd met een zogeheten lichtbak. Dit zijn grote lampen op een auto gemonteerd, waar 's nachts mee rond wordt gereden op zoek naar vossen. Deze vossen worden mits binnen een weidelijk (veilig en trefzeker) schotbereik geschoten en dit gebeurt niet zonder succes. In combinatie met de dagjacht op vossen heeft dit er toe geleid dat de lichtbakkers tegenwoordig 's nachts met geluk nog hooguit twee vossen (en vaak op grotere afstand) zien. Dit terwijl voor jaren terug twaalf vossen (op veelal kortere afstand) op een avond lichtbakken met enige regelmaat voor kwam. Ondanks de bejaging van de vos zien we als WBE de weidevogelstand niet toenemen. Met de haas is het beter gesteld. Zagen we rond 2002 een dieptepunt in het aantal hazen, dat in het veld werden waargenomen; tegenwoordig kunnen we toch zeggen dat er weer een naar omstandigheden redelijke hazenstand is. Dat neemt niet weg dat er nog steeds veel jonge hazen worden uitgemaaid. Vanuit de WBE wordt ook met gemengde gevoelens gekeken naar o.a. de toename van het aantal dassen binnen het werkgebied van de WBE. Behalve dat dit dier er erg aalbaar uit ziet, blijft het een roofdier. Jonge hazen, konijnen, reekalveren, maar ook weidevogels kunnen ten prooi vallen aan dit roofdier. Recentelijk is ook binnen het werkgebied van onze WBE gebleken dat pasgeboren kalveren op het menu staan van de das. En dan de steenmarter, net als de das een beschermd roofdier, valt ook nog veel over te vertellen. Net als over de fazanten, houtduiven, kraaien, roeken, konijnen, exoten als wasbeer en wasbeerhond, etc.

Tekst en foto's: Teddy Dolstra

BIJLAGE 2

Vogelwacht De Blesse e.o.

Vogelwacht "De Blesse e.o." is opgericht 6 april 1949. Voorjaar 2009 hebben we het 60-jarig jubileum gevierd. De vogelwacht is aangesloten bij de BFVW en telt 110 leden. Het werkterrein omvat de dorpen Blesdijke, De Blesse, Peperga, Steggerda en De Hoeve.

In 1972 is aan de Buitenweg in Steggerda door de vogelwacht een weidevogelreservaat opgericht in samenwerking met de veehouders.

Dit betekent dat er geen kievitseieren geraapt mogen worden. Verder worden de nesten gemarkeerd zodat de veehouders hier rekening mee kunnen houden bij hun werkzaamheden op het land. Verder worden nestbeschermers geplaatst wanneer het vee in het land komt. Door predatie (vossen en kraaien) van de eieren van kievit en grutto etc. is de weidevogelstand erg achteruitgegaan. De grutto is sinds 1995 verdwenen uit het gebied en in 2009 werden 33 nesten van de kievit geteld en slechts 2 van de scholekster en 1 van de wulp.

Om het eierzaken te behouden voor de provincie Friesland is dit voorjaar een quotum van 6934 mee te nemen eieren ingesteld. Door middel van een SMS-bericht kon het aantal gevonden eieren in het veld centraal worden geregistreerd.

Door vogelwacht De Blesse e.o. zijn 11 eierzakkaarten/nazorgpassen en 4 nazorgpassen verstrekt. Alleen een nazorgpas betekent dat de betreffende persoon gewoon in het veld mag vertoeven om nazorg te doen.

Op 22 maart 's morgens om half 10 was het quotum vol en kon met de nazorg worden begonnen. In het nazorggebied van de vogelwacht is het zo dat 1/3 deel van de kieviten op grasland broedt en 2/3 deel van de kieviten op mais- en aardappelland. Bij het uitkomen van de eieren op grasland, eind april (lang gras), vertrekt de oude kievit met de jongen naar een perceel grasland met jongvee (komt weinig voor in deze periode)) of naar een perceel waar snijmais wordt verbouwd. Om hier te komen moeten sloten overgestoken worden en de steile oever vormt vaak een probleem. Kieviten op de mais- of bouwpercelen hebben omstreeks eind april ook een probleem want dan wordt de mais gezaaid en aardappelen gepoot. Vóór het ploegen van de grond worden de eieren van de kievit in een duivenbroedschaal (met wat grond) gelegd. De broedschalen met eieren kunnen gemakkelijk worden verplaatst en de kievit heeft hier geen problemen mee. Een goede samenwerking tussen boer en nazorger is van belang en dat gaat in deze regio prima. Soms zijn de eieren eind april al uitgekomen en is het gewenst met de trekker die aan het ploegen is mee te rijden. De jonge kieviten (jonger dan 1 week oud) proberen wel naar de zijkant van het perceel te komen. Dit gaat niet zo snel en om ze een handje te helpen moet de nazorger ze vangen en na het ploegen weer loslaten. Overleven deze jongen de veldwerkzaamheden van de boer dan hebben deze vroege jongen meer kans om vliegvlug te worden dan jongen geboren in juni. Er is meer voedsel beschikbaar voor de vroege jongen.

Om de jaarlijkse sterfte van 15% van de oude vogels te compenseren moet 0,6 kuiken per broedpaar van kievit of grutto vliegvlug worden om de soort op peil te houden. Dit betekent dat bij 30 broedparen van kievit of grutto 18 jonge vogels vliegvlug moeten worden. Het BTS (bruto territoriaal succes) is nl. 60%. Hoe is nu het BTS van de kievit in het wachtgebied in De Blesse?

Er zijn in 2009 77 nesten van de kievit gevonden. De oppervlakte is in totaal 491 ha. Dit is 15,6 nesten van de kievit per 100 ha. Uitgekomen nesten zijn 49, dit is 64% en 23 nesten zijn verloren gegaan door predatie (20) en maïs bewerking (3) en 5 nesten resultaat onbekend. Naar schatting zijn 20 paren met jongen gezien. Dit is 0,26 jong per broedpaar van het totaal (77) aantal broedparen. Het BTS is dan 26%. Dit is aanzienlijk beneden het gewenste streefgetal van 60%. Het aantal kieviten gaat in deze regio achteruit. Er worden te weinig jonge kieviten groot om de jaarlijkse sterfte van 15% op te vangen.

Bij de predatie hadden we dit voorjaar vooral te maken met kraaien en een hermelijn die graag een eitje lust. Bij de kraaienoverlast is een plaatselijke jager ingeschakeld. Enkele nesten van de kievit werden door de hermelijn leeggehaald maar meestal wordt binnen 14 dagen een vervolglegsel geproduceerd, dit in tegenstelling tot predatie door een vos, waardoor de plaatselijke kievitenpopulatie meestal naar elders vertrekt. Het plan is om volgend jaar de hermelijn bij de nesten vandaan te houden door schrikdraadapparaten te gebruiken die door de ANV beschikbaar worden gesteld.

De resultaten van het 6 jaar oude collectief Steggerda e.o. zijn te laag om mee te doen in het nieuwe weidevogelcollectief waarbij tenminste 75 broedparen per 100 ha nodig zijn om door te gaan. Toch hoopt de Vogelwacht "De Blesse e.o." op een verdere goede samenwerking met de ANV zoals die tot nu toe het geval is geweest.

Ultsje Jellema